

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli problemowej w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego - Rodzinnym Domu Dziecka ul. Krzemowa 14 w Gorzowie Wlkp. prowadzonym przez Fundację im. Janusza Korczaka w Marwicach

Działając na podstawie art. 186 pkt 3, w związku z art. 123 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011r., Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) Zespół kontrolny w składzie:

- Agnieszka Kraska – inspektor wojewódzki Wydziału Polityki Społecznej LUW, nr upoważnienia: 363-1/2012 z dnia 5 października 2012r.– Przewodnicząca zespołu;
- Elżbieta Szwonka – inspektor Wojewódzki Wydziału Polityki Społecznej LUW, nr upoważnienia: 363-2/2012 z dnia 5 października 2012r. - członek Zespołu;
- Marta Mikołajczyk – starszy inspektor Wydziału Polityki Społecznej LUW, nr upoważnienia: 363-3/2012 z dnia 5 października 2012r. - członek Zespołu;

przeprowadził w dniach 10 i 11 października 2012 roku kontrolę problemową w Rodzinnym Domu Dziecka ul. Krzemowa 14 w Gorzowie Wlkp., prowadzonym przez Fundację im. Janusza Korczaka w Marwicach.

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Zakresem kontroli ujętym w planie kontroli objęto sposób zapewnienia dostępu do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych stosownych do wskazań dla dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. zatrudnienie w placówce (kwalifikacje osób sprawujących opiekę)
2. diagnozę psychofizyczną dziecka;
3. plan pomocy dziecku (sporządzenie i modyfikowanie);
4. karty pobytu wychowanka;
5. Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

W związku z pismem przesłanym do tut. Wydziału emailem w dniu 27.09.2012r., zawierającym informacje o niewłaściwym traktowaniu dzieci umieszczonych w tej placówce, kontrola została rozszerzona za zgodą wojewody lubuskiego o zbadanie zarzutów dotyczących naruszania praw dziecka. Podnoszone w piśmie kwestie dotyczyły przede wszystkim

nieprzestrzegania praw dziecka do godnego i równego traktowania, zastraszania dzieci, utrudniania im dostępu do zaspokajania pragnienia.

Podczas czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji 4 wychowanków oraz kwalifikacji osób sprawujących opiekę.

Rodzinny Dom Dziecka w Gorzowie Wlkp. posiada 8 miejsc dla wychowanków. W dniu kontroli w placówce przybywało 5 dzieci w wieku szkolnym, z tego dwoje posiadało opinie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej wraz z zaleceniami do różnego rodzaju oddziaływań specjalistycznych, co stanowi 40% ogółu wychowanków.

Ocena skontrolowanej działalności

1. Zatrudnienie kadry

W celu zbadania zgodności zatrudnienia z wymogami określonymi w przepisach prawa skontrolowano akta osobowe dyrektora placówki.

Jak ustalono w toku kontroli placówka zatrudniała dyrektora. W dniu kontroli nie była zatrudniona osoba do pomocy w opiece nad dziećmi z uwagi na liczbę dzieci w placówce nie przekraczającą 5 wychowanków. Wcześniej, gdy liczba dzieci przekraczała 5, w placówce zatrudniona była – p. Katarzyna Mataczyna (żona dyrektora). Państwo Mataczyna posiadają ukończone szkolenie dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji zastępczego środowiska rodzinnego w wymiarze 27 godzin w okresie od 8 lutego do 21 kwietnia 2002r. oraz szkolenie uzupełniające dla kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka (zaświadczenie kwalifikacyjne wydane przez obecny Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. w dniu 5.01.2009r.). Dyrektor posiada wykształcenie wyższe magisterskie, uzupełnione studiami podyplomowymi na kierunku edukacja seksualna i prorodzinna.

Zarówno dyrektor jak i osoba do pomocy posiadają wymagane w przepisach prawa kwalifikacje. W związku z powyższym nie stwierdzono uchybień.

2. Diagnoza psychofizyczna dziecka

W trakcie kontroli dokonano analizy dokumentacji wychowanków dotyczącej sporządzenia diagnozy psychofizycznej dziecka. Z ustaleń wynika, że diagnoz, o których mowa w § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, nie sporządzono. Wskazany przepis prawa nie zwalnia placówek rodzinnych z obowiązku sporządzania przedmiotowych diagnoz, mimo iż nie precyzuje kto faktycznie sporządza te diagnozy (jeżeli placówka rodzinna nie zatrudnia psychologa ani pedagoga).

Placówka w planowaniu oddziaływań w stosunku do wychowanka posługuje się diagnozami zawartymi w opiniach sporządzonych przez Poradnie Psychologiczno–Pedagogiczne (PPP).

Diagnozy te koncentrują się przede wszystkim na sferze związanej z edukacją i nie zawierają zapisów określonych w ww. rozporządzeniu. W pozostałych dokumentach (karta pobytu i IPP) znajdują się odniesienia do zaleceń sformułowanych przez specjalistów z PPP.

Jak ustalono w toku kontroli, wszyscy wychowankowie uczestniczą w dodatkowych zajęciach wyrównawczych, organizowanych na terenie szkół lub w innych instytucjach. Wychowanka, która posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, uczęszcza do szkoły specjalnej (SP Nr 14). Wychowankom, którym Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna zaleciła uczestnictwo w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, placówka zapewnia takie zajęcia na terenie szkoły (SP Nr 15). Ponadto, jeden z wychowanków uczestniczył do czerwca br. w terapii logopedycznej w Polskim Związku Głuchych.

Z badanej dokumentacji wynika, że dla 100% wychowanków, którym zalecono specjalistyczne oddziaływania terapeutyczne, zapewnia się dostęp do wymaganej terapii, brak jest więc uchybień w tym zakresie.

Istotne uchybienia stwierdzono w związku z brakiem sporządzonych diagnoz psychofizycznych.

3. Plan pomocy dziecku

Spośród wychowanków ze wskazaniami do terapii wszyscy posiadają indywidualny plan pracy lub plan pomocy dziecku. Plany te są modyfikowane zgodnie z przepisami prawa, tj. nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W dniu kontroli w dokumentacji dzieci znajdowały się zarówno indywidualne plany pracy, jak i plany pomocy dziecku. Sytuacja ta wynika ze zmiany przepisów prawa – od stycznia br. wprowadzono obowiązek opracowywania planów pomocy dziecku. Dla wychowanków, którym modyfikacji planu dokonywano w 2012 roku sporządzono plan na nowych zasadach.

Losowo wybrana dokumentacja wychowanków posiadających wskazania do terapii wskazuje, że plany pomocy dziecku opracowywane są z uwzględnieniem potrzeby zajęć terapeutycznych. Plany zawierają opis działań krótkoterminowych koniecznych do podjęcia, jednak w skontrolowanej dokumentacji plany nie zawierały wyartykułowanego celu długoterminowego do osiągnięcia przez wychowanka. Działania zaplanowane dla każdego z wychowanków wynikają ze wskazań do terapii zawartych w opiniach PPP, a dokumentacja potwierdza, że dzieci te odbywają wymaganą terapię poza placówką lub też na terenie domu. Plany są modyfikowane na bieżąco wraz ze zmieniającą się sytuacją dziecka. Przy sporządzeniu planów pomocy dyrektor placówki rodzinnej był wspierany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z terenu powiatu, z którego dzieci pochodzą (tj. z powiatu międzyrzeckiego) oraz przez kierownika Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp.

W zakresie realizacji zadania nie stwierdzono uchybień. Uwagi dotyczą konstruowania planów.

4. Karty pobytu wychowanka

Jak ustalono podczas kontroli, wszystkie dzieci miały prowadzone karty pobytu w okresie objętym kontrolą. Karty pobytu są skonstruowane zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej – zawierają informacje o znaczących dla dziecka wydarzeniach, postępach w nauce szkolnej, stanie zdrowia dziecka oraz ocenę aktualnej sytuacji dziecka.

W wyniku analizy stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych kartach pobytu (adekwatnie do czasu pobytu wychowanka w placówce) są zapisy dotyczące pojawiających się trudności w poszczególnych obszarach funkcjonowania wychowanka oraz działań terapeutycznych, organizowanych dla wychowanka. Zapisy zawarte w karcie pobytu mają odzwierciedlenie w planach pomocy.

Nie stwierdzono uchybień w zakresie realizacji zadania.

5. Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka

W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oceny sytuacji dziecka dokonuje dyrektor w porozumieniu z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej właściwym ze względu na położenie placówki (zgodnie z art. 139 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). W placówce w posiedzeniach zespołu uczestniczyli oprócz dyrektora placówki, przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp., Prezes Fundacji im. Janusza Korczaka w Marwicach, pracownik socjalny z PCPR z którego pochodzą dzieci oraz asystent rodzinny z OPS rodziny biologicznej. W posiedzeniu nie uczestniczył przedstawiciel organizatora pieczy zastępczej z powiatu właściwego ze względu na położenie placówki.

Posiedzenia te odbywały się nie rzadziej niż co pół roku, zatem terminy tych posiedzeń są zgodnie z przepisami. Bezpośrednio po posiedzeniach zespołu dokonywano modyfikacji indywidualnego planu pracy z wychowankiem m.in. w obszarze dotyczącym uczestnictwa w zajęciach wychowawczych, kompensacyjnych. Nie sporządzano odrębnej opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce, jednak ocena taka zawarta jest w planach pracy.

W realizacji tego zadania nie stwierdzono uchybień.

6. Zbadanie zarzutów dotyczących naruszania praw dziecka

W celu sprawdzenia zasadności zgłoszonych w piśmie problemów oraz brakiem możliwości niezwłocznego przeprowadzenia kontroli w placówce, w dniu 28.09.2012r. zwrócono się do Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej o przeprowadzanie wywiadu w środowisku. W wyjaśnień Centrum otrzymanych pismem GCPRiPS.DAG.8120.09.2012 z dnia 4.10.2012 wynika, że pracownicy socjalni nie stwierdzili żadnych niepokojących sygnałów podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego w domu Państwa Mataczyna.

W toku kontroli, działając w obecności p. Jacka Mataczyny – Dyrektora placówki zespół kontrolny dokonał w ramach czynności kontrolnych w dniu 10 października 2012r. oględzin obiektu Rodzinnego Domu Dziecka w Gorzowie Wlkp. przy ul. Krzemowej 14, z których sporządzono protokół.

W wyniku oględzin ustalono, że kontrolowana placówka mieści się w jednorodzinny domku położonym w sąsiedztwie innych domów jednorodzinnych, których działki przylegają do siebie.

W Domu mieszkało w dniu kontroli 5 wychowanków oraz 3 własnych dzieci Państwa Mataczyna. Pokoje mieszkalne dzieci zlokalizowane zostały na I piętrze budynku w jednym pokoju jednoosobowym (pokój Wiktorii), 2 pokojach dwu osobowych (1- Sandry i Wiktorii, 2- Kuby i Patryka). Pokoje komfortowo umeblowane, bardzo dobrze wyposażone, zapewniające przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia. Ponadto do dyspozycji dzieci na piętrze bawialnia, zaopatrzona w dużą ilość zabawek odpowiednich do wieku dzieci, komputer, telewizor. Na piętrze także 2 łazienki, każda z wc, umożliwiające pranie i suszenie odzieży. Na parterze domku przestronny salon z telewizorem i dużą kanapą, jadalnia ze stołem dla 12 osób, wc oraz spiżarnia i kuchnia, wyposażona w szafki i sprzęt agd. Zarówno spiżarnia jak i kuchnia zaopatrzone w odpowiednią ilość żywności, owoców, napojów i słodyczy - wszystkie dostępne dla dzieci.

Wokół budynku spory -20 arowy teren ze zjeżdżalnią, huśtawkami, boiskiem do siatkówki - umożliwiają dzieciom aktywną rekreację i swobodną zabawę.

W celu zbadania zasadności zarzutów stawianych rodzinie, postanowiono przeprowadzić wśród wychowanków anonimową ankietę dotyczącą przestrzegania praw dziecka oraz sposobu traktowania wychowanków w rodzinnym domu dziecka. W dniu 10 października br. podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w placówce przyjęto do protokołu ustne wyjaśnienia Państwa Katarzyny i Jacka Mataczyna. Z wyjaśnień wynika, że po przeprowadzeniu na wniosek tut. Wydziału wywiadu środowiskowego przez pracowników socjalnych Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej, zaobserwowano niepokojącą reakcję dzieci. Jak wniesiono do protokołu, u Kuby wróciły problemy z moczeniem nocnym i obgryzaniem paznokci, zaobserwowano, że chłopiec wyciął sobie włosy, a dziewczynki Wiktor i Sandra były bardzo niespokojne i zadawały pytania: „czy nas stąd zabiorą?”.

Po uzyskaniu tych informacji postanowiono odstąpić od przeprowadzania ankiety wśród dzieci i w ramach czynności kontrolnych skontaktować się ze szkołą, do której uczęszczają dzieci. W tym celu w dniu 11 października br. przeprowadzono rozmowę z Panią Beatą Kępińską - pedagogiem Szkoły Podstawowej Nr 15 w Gorzowie Wlkp. Z wyjaśnień pedagoga wynika, że szkoła nie ma żadnych uwag do funkcjonowania i jakości sprawowanej opieki przez Państwo Mataczyna. Rodzice, a w szczególności Pan Jacek, bardzo aktywnie uczestniczą w życiu szkoły,

współpracują w kwestii oddziaływań wychowawczych. Pedagog poinformowała, że dzieci są zawsze bardzo dobrze przygotowane do zajęć, czyste, zadbane, posiadają odpowiednio przygotowane drugie śniadanie. W opinii pedagoga, dzieci mają głęboką więź z ciocią i wujkiem (Pp. Mataczyna), zawsze ciepło wypowiadają się na ich temat. Ponadto szkoła ocenia, że dzieci zrobiły duży postęp w nauce i wyrównywaniu wcześniejszych deficytów. Pedagog zgłosiła, że jest pod wrażeniem takiego zaangażowania i oddania Państwa Mataczyna w pracę na rzecz dzieci oraz przekonana o właściwym funkcjonowaniu rodziny. Pani pedagog potwierdza, że po wizycie pracowników socjalnych w domu Państwa Mataczyna u uczennicy zaobserwowano duży niepokój. Jak twierdzi pedagog, dziewczynka pytała "czy zabiorą nas od cioci i wujka?".

Ocena postawionych zarzutów:

W ocenie kontrolujących żadne z zarzutów postawionych rodzinie, dotyczących naruszania praw dziecka oraz godnego traktowania nie znalazły potwierdzenia. Stwierdzono, że dzieci mają zapewnione wszystkie niezbędne potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz są traktowane w sposób sprzyjający poczuciu godności osobistej. Rodzina współpracuje z instytucjami działającymi na rzecz dziecka, dąży do wyrównywania deficytów rozwojowych i zapewnia odpowiednie warunki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci pozbawionych opieki rodziców naturalnych.

Wnioski:

W toku kontroli nie stwierdzono uchybień odnośnie:

1. Kwalifikacji kadry
2. Zapewnienia dostępu do wymaganej terapii
3. Sporządzania i modyfikowania planów pomocy dziecku
4. Sporządzania kart pobytu wychowanków
5. Dokonywania oceny sytuacji wychowanków podczas posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.
6. Nieprzestrzegania praw dziecka do godnego i równego traktowania, zastraszania dzieci, utrudniania im dostępu do picia.

Istotne uchybienia stwierdzono w związku z brakiem sporządzonych diagnoz psychofizycznych.

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości jest Dyrektor jednostki. Stwierdzone nieprawidłowości skutkować mogą zagrożeniem niewłaściwymi oddziaływaniami wychowawczymi.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 125 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zalecam:

1. sporządzenie diagnoz psychofizycznych z uwzględnieniem wszystkich elementów określonych w § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Pouczenie

Podmiot prowadzący placówkę opiekuńczo-wychowawczą, któremu wydano zalecenia pokontrolne może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

Podmiot, któremu wydano zalecenia jest obowiązany w terminie 30 dni od dnia otrzymania zaleceń do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń.

W przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki. Zgodnie z art. 198 cytowanej ustawy, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 10.000 zł.

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO
Małgorzata Krasowska-Marczyk
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej